PRINT MEDIA
NTGENT
Ref: 46019 / NC4005278

De Tijd
Date: 22-10-2026
Page: 12
Periodicity: Daily
Journalist: Nina Dillen
Circulation: 25360
Audience: 216700
Size: 807 cm²

‘Verdriet delen kan heel heilzaam zijn’

In **‘Please, Open the Curtains’** van de theatermaker **Ferenc Balcaen** omarmen zes performers de melancholie in een woordeloze, fysieke voorstelling. ‘In melancholische gevoelens kunnen veel schoonheid en hoop schuilen.’

NINA DILLEN

Een levensgrote dode eland hangt ondersteboven aan het plafond van de theaterzaal Minnemeers van NTGent, via een touw dat de poten van het dier samenhoudt. Zijn reusachtige gewei zweeft net boven het speelvlak. Het is een krachtig scènebeeld uit ‘Please, Open the Curtains’, de voorstelling van de theatermaker Ferenc Balcaen die vanavond in première gaat.

Het is geen opgezet exemplaar, zegt Balcaen, terwijl hij ons daags voor de voorstellingenreeks een *sneak peek* geeft in de theaterzaal. ‘De eland is een verwijzing naar een prent van de 15de-eeuwse Duitse kunstenaar Albrecht Dürer. In zijn werk staat het dier symbool voor melancholie, het centrale thema van de voorstelling.’

Kunst- en literatuurgeschiedenis vormen een vaste waarde in het prille werk van de theatermaker, die in 2022 afstudeerde aan de opleiding drama-regie van het Brusselse RITCS. Hij liet zich opmerken met de afstudeervoorstelling ‘Tristis’ en zijn debuut ‘Scapegoat’ (2024), respectievelijk losjes geïnspireerd op het schilderij ‘Tuin der lusten’ van Jheronimus Bosch en ‘De goddelijke komedie’ van Dante Alighieri. Op het podium vertaalt zijn signatuur zich in sterk fysiek en woordeloos spel, via wisselende tableaux vivants die de toeschouwer zintuiglijk prikkelen.

Ook in ‘Please, Open the Curtains’ primeert die woordeloze beeldtaal - getuige alvast het scènebeeld met het hangende dier. En weer leverde de kunstgeschiedenis inspiratie. Al vormden niet Dürer en zijn eland de eerste aanzet, wel het schilderij ‘De val van Icarus’ van Pieter Bruegel de Oude, leggen Balcaen en dramaturge Marie Peeters uit.

‘Op het schilderij vliegt Icarus te dicht bij de zon, waardoor zijn wassen vleugels smelten en hij valt. Voor hem is dat een tragische gebeurtenis. Maar op de rest van het schilderij gaat het leven gewoon door. Dat idee van iemand die zijn verdriet of melancholie heel individueel beleeft, terwijl de wereld eromheen gewoon doordraait, vormt een belangrijk fundament van de voorstelling.’

Wie zijn verdriet mag tonen en wie niet, is een centrale vraag doorheen het stuk. En het antwoord daarop wijzigt naargelang de tijdsgeest, ontdekten de makers tijdens hun researchproces. ‘In de oudheid werd melancholie toegeschreven aan een teveel aan zwarte gal, een van de vier lichaamssappen. In de renaissance werd het geassocieerd met individuele genialiteit van bepaalde kunstenaars of wetenschappers. En tijdens de romantiek vond het zijn plek in de theatrale weltschmerz, aansluitend bij de ‘Sturm und Drang’-beweging. Ook opvallend is dat andere standaarden golden voor melancholische vrouwen, die in de Victoriaanse periode de medische stempel van hysterie kregen.’

Vertaald naar vandaag hangt er opnieuw een eerder negatieve connotatie over melancholische gevoelens, zegt Balcaen. ‘Melancholie kan in negatieve zin dwangmatig zijn, waardoor iemand volledig overmand raakt door zwaarte en zich afsluit van de wereld. Maar er zijn ook voedende varianten van melancholie, die juist in iets positiefs kunnen uitmonden. In melancholische gevoelens kunnen heel veel schoonheid en hoop schuilen.’

Klimaatrouw

Met uitzondering van begrafenissen zijn er vandaag weinig collectieve rituelen om dat soort emoties samen te beleven, vervolgt Peeters. ‘Gevoelens van verdriet over grote maatschappelijke gebeurtenissen, zoals oorlog, klimaatcrisis en genocide, kunnen individueel zwaar wegen en daardoor verlammend werken. Terwijl die emoties met anderen delen net heel heilzaam kan zijn.’

Een mooi voorbeeld daarvan is het relatief recente fenomeen van gezamenlijke klimaatrouw, vult Balcaen aan. ‘Door in groep samen het verdriet over de ecologische crisis en het verlies van de natuur toe te laten, ontstaat ruimte voor vertraging, reflectie en positieve acties.’

In dat opzicht past de voorstelling perfect in Slow Up For Humanity, de zachte protestactie van de vzw Worried Citizens, die dit weekend oproept om te vertragen en te verstillen, via culturele acties en initiatieven. NTGent neemt deel door zondag een extra voorstelling van ‘Please, Open the Curtains’ te programmeren.

Net zoals in ‘Scapegoat’ zullen de zes performers op scène onherkenbaar zijn door maskers die hun gezicht bedekken. ‘Het gezicht is het eerste waar je als toeschouwer naar kijkt’, verklaart Balcaen. ‘Een personage dat bijvoorbeeld huilt, wekt een ondubbelzinnige betekenis op. Ik vind het interessant om meer ruimte te laten voor interpretatie en te zoeken naar andere lichamelijke betekenisdragers om emoties over te brengen. Tegelijk is het een verwijzing naar hoe mensen die met verlies te maken krijgen, vaak zeggen dat het gezicht van die overleden persoon na jaren vervaagt. Of hoe je in dromen ook vaak personages treft die geen gezicht hebben.’

Ondanks de sluier van ernst die over

melancholie hangt, schuilt er ook humor in de voorstelling. 'Verdriet en humor liggen dicht bij elkaar. Er zit iets heel theatraals in de clichés die we inzetten om in een melancholische sfeer te komen - droevige muziek spelen, hopen dat het regent, zielig uit het raam staren... Door die beelden uit te vergroten, wordt alles herkenbaar én komisch. Lichtheid is cruciaal om de zwaarte van dit topic te kunnen relativeren.'

'Please, Open the Curtains' speelt tot 31 oktober bij NTGent, daarna op tournee.

Alle acties voor **Slow Up For Humanity** op slowupforhumanity.be

Er zit iets heel theatraals in de clichés die we inzetten om in een melancholische sfeer te komen.

Marie Peeters
Dramaturge

In 'Please, Open the Curtains' primeert de woordeloze beeldtaal - getuige het scènebeeld met de hangende eland. © NTGENT